🕯️ זיכרון, גבורה ותודה

חוברת מנחה • מהדורה למורה

יצרה: רוית ראש בן ישי

מהדורה למורה

החפיסה מלווה את ימי הזיכרון בשיח מכבד ושקט על זיכרון, גבורה יומיומית, ערכים, תודה וקהילה – בלי שמות ובלי פוליטיקה. מתאימה לשיעור לפני טקס או אחריו, ולמעגל שיח עדין שבו מותר לשתוק ומותר להגיד 'עובר'.

🎯 מטרת השיעור

התלמידים ישוחחו בכבוד וברגישות על זיכרון, גבורה יומיומית ותודה, יחברו את הערכים לחייהם ויזהו דרכים לתמוך זה בזה בימים רגישים.

⏱️ מערך שיעור – 45 דקות

דקות	שלב	מה עושים
0–5	👋 פתיחה וחוקי השיח	מזכירים את חוקי השיח והזכות לומר "עובר". 'נר במעגל': מניחים נר (חשמלי) או תמונה של נר במרכז המעגל. כל תלמיד/ה אומר/ת מילה אחת שעולה לו/לה כשהוא/היא שומע/ת 'זיכרון' – או מעביר/ה הלאה בשקט. המורה כותב/ת את המילים על הלוח לענן מילים משותף.
5–10	🎬 המורה פותח/ת	המורה עונה ראשון/ה על הקלף: "מה המילה 'זיכרון' אומרת לך? איזו תמונה עולה לך בראש כשאת/ה שומע/ת אותה?"
10–30	⭕ סבב קלפים	במעגל או בזוגות. מתחילים מהקלפים המומלצים. אחרי כל תשובה – הד קצר או מחמאה.
30–40	🧩 עיבוד במליאה	אילו מילים ורעיונות חזרו אצל כמה מכם? מה זה אומר עלינו כקבוצה? • מה למדתם על גבורה יומיומית שלא חשבתם עליו קודם? • איך נוכל כקבוצה לתמוך זה בזה בימי הזיכרון הקרובים?
40–45	🎞️ כרטיס יציאה	כתבו פתק תודה קצר לאדם, לקבוצה או לקהילה – אפשר לשמור אותו או לתת אותו.

☆ קלפים מומלצים להתחלה

1. מה המילה 'זיכרון' אומרת לך? איזו תמונה עולה לך בראש כשאת/ה שומע/ת אותה?
2. מה בעיניך הופך אדם לגיבור/ה – מעשה אחד גדול או הרבה מעשים קטנים?
3. למי היית רוצה להגיד תודה היום, ועל מה?
4. איך אני מרגיש/ה עכשיו, אחרי כמה קלפים על זיכרון? מילה אחת מספיקה.
5. איך אני שומר/ת על עצמי כשהחדשות או הטקסים מציפים אותי ברגשות?

⚠️ נקודות רגישות

ייתכן שבכיתה יש תלמידים עם אובדן אישי או משפחתי – בררו מראש עם היועצת, אל תבקשו סיפורים אישיים, הדגישו את זכות ה'עובר' והשאירו מקום לשתיקה. תלמיד/ה שמוצף/ת – פנו ליועצת, לנאמני החוסן המורים או לנאמני החוסן התלמידים.

🤍 פנו ליועצת, לנאמני החוסן המורים או לנאמני החוסן התלמידים. אנחנו לא מאבחנים – מקשיבים ומפנים.

כל הקלפים ושאלות ההעמקה

#	קלף	העמקה (חט״ע)
1	מה המילה 'זיכרון' אומרת לך? איזו תמונה עולה לך בראש כשאת/ה שומע/ת אותה?	למה לדעתך חברה צריכה ימים קבועים של זיכרון משותף?
2	איך את/ה מרגיש/ה בדרך כלל בימי זיכרון? אין תשובה נכונה.	מה עוזר לך כשהרגשות כבדים ביום כזה?
3	מה בעיניך הופך אדם לגיבור/ה – מעשה אחד גדול או הרבה מעשים קטנים?	האם גבורה תמיד גלויה לעין? תנו דוגמה לגבורה שקטה.
4	ספרו על אדם בחייכם שעשה מעשה אמיץ, גם אם קטן, שאתם זוכרים עד היום (בלי שמות).	מה המעשה הזה לימד אותך על עצמך?
5	הצפירה נמשכת דקה או שתיים. על מה את/ה חושב/ת ברגעים האלה? חט״ע	מה המשמעות של רגע שבו כל המדינה עוצרת יחד?
6	איך אפשר לזכור מישהו שלא הכרנו אף פעם? חט״ע	מה ההבדל בין לדעת על אדם לבין לזכור אותו?
7	למי היית רוצה להגיד תודה היום, ועל מה?	מה מונע מאיתנו לפעמים להגיד תודה בקול?
8	איזה ערך היית רוצה שימשיך להתקיים בזכות מי שאנחנו זוכרים?	איך ערך כזה יכול להיראות ביום־יום שלך?
9	מה המשמעות בעיניך של 'להמשיך את הדרך'? חט״ע	האם המשכיות היא בעיקר במעשים, במילים או בזיכרון? למה?
10	איך הקהילה שלך – שכונה, יישוב או בית ספר – מציינת את ימי הזיכרון?	מה היית מוסיף/ה או משנה כדי שהזיכרון ירגיש קרוב יותר?
11	נר זיכרון דולק בחושך. מה הסמל הזה אומר לך?	אילו סמלים נוספים של זיכרון את/ה מכיר/ה, ומה הם מבטאים?
12	איך אפשר לשמור על שקט מכבד בטקס, וגם להרגיש בנוח עם הרגשות שעולים?	מה תעשה/י אם חבר/ה לידך מתרגש/ת או בוכה בטקס?
13	מה ההבדל בעיניך בין עצב לבין געגוע? חט״ע	האם געגוע יכול להיות גם רגש מחבר ומחזק?
14	ספרו על מעשה של עזרה הדדית שראיתם בקהילה בזמן קשה.	מה גורם לאנשים להתגייס זה למען זה ברגעים כאלה?
15	אם היית כותב/ת מכתב תודה לאנשים ששומרים עלינו, מה היה המשפט הראשון?	איך אפשר להפוך את התודה הזאת למעשה ולא רק למילים?
16	איך מרגיש המעבר המהיר מיום של זיכרון ליום של שמחה וחגיגה? חט״ע	מה לדעתך המשמעות של הסמיכות בין הזיכרון לחגיגה?
17	מה אני יכול/ה לעשות כדי לשמור על זיכרון של מישהו – גם אדם קרוב מהמשפחה שלי?	אילו דברים קטנים (חפץ, מתכון, שיר) מחזיקים זיכרון לאורך שנים?
18	מה זה אומץ בשבילך – לא לפחד, או לפעול למרות הפחד?	ספרו על פעם שפעלתם למרות פחד.
19	איך אני מרגיש/ה עכשיו, אחרי כמה קלפים על זיכרון? מילה אחת מספיקה.	מה היית צריך/ה עכשיו כדי להרגיש קצת יותר טוב?

20	שיר, ספר או סיפור (בלי לנקוב בשם) שנגע בך בנושא זיכרון – מה הוא עורר בך? **חט״ע**	למה לדעתך אמנות מצליחה לבטא זיכרון טוב ממילים רגילות?
21	מה המשמעות של אחריות הדדית – 'כולנו ערבים זה לזה' – בתוך הכיתה שלנו?	תנו דוגמה למעשה קטן של ערבות הדדית שאפשר לעשות כבר השבוע.
22	אילו שאלות היית רוצה לשאול את דור ההורים או הסבים על ימי הזיכרון שהם זוכרים?	איך אפשר לשאול שאלות כאלה ברגישות?
23	מה היה קורה לדעתך אילו לא היו לנו ימי זיכרון בכלל? **חט״ע**	מה מאבדת חברה שמפסיקה לזכור?
24	גבורה יומיומית: מי בסביבה שלך פועל/ת באומץ כל יום בלי שאף אחד שם לב?	איך אפשר להגיד לאנשים כאלה תודה?
25	מה הייתי רוצה שאנשים יזכרו עליי בעוד הרבה שנים? **חט״ע**	איזה מעשה היום יכול להתחיל את הזיכרון הזה?
26	כשמישהו בכיתה עצוב בימים כאלה, איך אפשר להיות לידו/לידה בלי לדבר הרבה?	מה ההבדל בין נוכחות שקטה לבין התעלמות?
27	איזה מנהג של זיכרון – הדלקת נר, שיר, שתיקה – הכי מדבר אליך? למה?	האם היית יוצר/ת מנהג זיכרון חדש לכיתה? מה הוא היה?
28	איך אפשר לשלב תודה בשגרה – לא רק בימים מיוחדים?	מה תודה יומיומית עושה למי שנותן/ת אותה?
29	מה לדעתך הקשר בין זיכרון לבין תקווה? **חט״ע**	האם אפשר לזכור ולהביט קדימה בו־זמנית? איך?
30	ספרו על מתנדב/ת או על מישהו שנותן/ת מעצמו/ה לקהילה, ומה זה עורר בכם.	איזו נתינה קטנה מתאימה לך?
31	איך אני שומר/ת על עצמי כשהחדשות או הטקסים מציפים אותי ברגשות?	למי אפשר לפנות כשקשה? (יועצת, נאמני החוסן המורים או נאמני החוסן התלמידים)
32	אם הכיתה הייתה מקימה פינת זיכרון ותודה, מה היה בה?	איך דואגים שהפינה תהיה מכבדת ונגישה לכולם?
33	מה המשמעות של המילים 'יחד' ו'ביחד' בימים של זיכרון?	מתי הרגשת שייכות גדולה לקהילה או לעם?
34	איזה סיפור משפחתי או קהילתי על עזרה, אומץ או נתינה היית רוצה להעביר הלאה? (מותר להגיד 'עובר') **חט״ע**	למי היית מספר/ת אותו, ולמה דווקא לו/לה?
35	מה למדתי היום על זיכרון, גבורה או תודה, שלא חשבתי עליו קודם?	איך זה ישפיע על הדרך שבה אעמוד בטקס הבא?
36	מה עוזר לך להרגיש תקווה גם בימים עצובים?	איך אפשר להעביר תקווה לאדם אחר?

דף תלמיד – זיכרון, גבורה ותודה

שם: _____ כיתה: _____

בחרו שלושה קלפים מהשיחה היום, וכתבו תשובה קצרה לכל אחד.

קלף 1: _____

קלף 2: _____

קלף 3: _____

💬 **משפט ששמעתי היום מחבר/ה ונגע בי:**

מותר לא לענות על שאלה. 🤍 פנו ליועצת, לנאמני החוסן המורים או לנאמני החוסן התלמידים

דף תלמיד – עולים 🌍

קִרְאוּ, עֲנוּ בְּמִשְׁפָּט אֶחָד. Read and answer • Прочитайте и ответьте

שְׁאֵלָה	English / Русский	תְּשׁוּבָה
מָה זֶה זִכָּרוֹן?	What is memory / remembrance? Что такое память?	
אֵיךְ אַתָּה מַרְגִּישׁ / אַתְּ מַרְגִּישָׁה בְּיוֹם הַזִּכָּרוֹן?	How do you feel on Memorial Day? Что ты чувствуешь в День памяти?	
מִי הוּא גִּבּוֹר בִּשְׁבִילְךָ / בִּשְׁבִילֵךְ?	Who is a hero for you? Кто для тебя герой?	
לְמִי אַתָּה רוֹצֶה / אַתְּ רוֹצָה לְהַגִּיד תּוֹדָה?	To whom do you want to say thank you? Кому ты хочешь сказать спасибо?	
מָה אַתָּה חוֹשֵׁב / אַתְּ חוֹשֶׁבֶת בַּצְּפִירָה?	What do you think about during the siren? О чём ты думаешь во время сирены?	
לָמָּה מַדְלִיקִים נֵר זִכָּרוֹן?	Why do we light a memorial candle? Почему зажигают поминальную свечу?	

דף תלמיד – חנ"מ 🖼️

מקיפים את התמונה שמתאימה לי.

	מה עושים ביום הזיכרון? ◯ 🕯️ מדליקים נר ◯ 😘 שקט ◯ 🎵 שירים
	איך אני מרגיש/ה היום? ◯ 😢 עצוב/ה ◯ 😐 שקט/ה ◯ 🙂 בסדר
	מה אני עושה בצפירה? ◯ 🧍 עומד/ת ◯ 😘 שותק/ת ◯ 💭 חושב/ת
	למי אני אומר/ת תודה? ◯ 👨‍👩‍👧‍👦 משפחה ◯ 👨‍🏫 מורה ◯ 🫂 חבר/ה
	מי גיבור/ה בשבילי? ◯ 👨‍👩‍👧‍👦 אבא/אמא ◯ 💂 שומרים עלינו ◯ 🫂 חבר/ה
	חבר/ה עצוב/ה. מה אני עושה? ◯ 🤗 יושב/ת לידו/ה ◯ 🤙 קורא/ת למורה ◯ 💌 מצייר/ת לו/ה

כרטיסי יציאה – 🕯️ זיכרון, גבורה ותודה

כתבו פתק תודה קצר לאדם, לקבוצה או לקהילה – אפשר לשמור אותו או לתת אותו.

שם (לא חובה): _____

כתבו פתק תודה קצר לאדם, לקבוצה או לקהילה – אפשר לשמור אותו או לתת אותו.

שם (לא חובה): _____

כתבו פתק תודה קצר לאדם, לקבוצה או לקהילה – אפשר לשמור אותו או לתת אותו.

שם (לא חובה): _____

כתבו פתק תודה קצר לאדם, לקבוצה או לקהילה – אפשר לשמור אותו או לתת אותו.

שם (לא חובה): _____